

BIBLIOGRAFIA I ALTRES TREBALLS DE VÍCTOR FERRO POMÀ¹

1. PUBLICACIONS

1.1. LLIBRES, ARTICLES I RECENSIONS

El dret públic català: Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta. Eumo: Vic, 1987 [reimpres.: 1993].

[Diverses intervencions], a IGLESIA FERREIRÓS, Aquilino [ed.]. *El dret comú i Catalunya: Actes del I In Simposi Internacional. Barcelona, 31 maig-1 juny de 1991*. Barcelona: Fundació Noguera, 1992. (Estudis; 3). P. 57, 58, 207, 208 i 342.

1. Autor d'obres fonamentals de la historiografia jurídica catalana, en particular el seu llibre sobre les institucions de dret públic de Catalunya (1987), Ferro és citat sovint de forma especial i per molt diversos autors. Alguns exemples, entre molts altres, són aquests: Joaquim ALBAREDA SALVADÓ, «Cataluña y Felipe V: razones de una apuesta», a *Los Borbones: Dinastía y memoria de nación en la España del siglo XVIII*, Madrid, Marcial Pons, Ediciones de Historia, SA, 2001, p. 303-330; Joaquim ALBAREDA SALVADÓ, *La Guerra de Sucesión de España (1700-1714)*, Barcelona, Crítica, SL, 2010; Agustí ALCOBERRO PERICAY, *El segle de les bruixes (segle XVII)*, Barcelona, Barcanova, 1992; Jon ARRIETA ALBERDI, *El Consejo Supremo de la Corona de Aragón (1494-1707)*, Saragossa, Institución Fernando el Católico, 1994; Joan BADA I ELIAS, *La inquisició a Catalunya (segles XIII-XIX)*, Barcelona, Barcanova, 1992; Montserrat BAJET ROYO, *El jurament i el seu significat jurídic al Principat segons el dret general de Catalunya (segles XIII-XVIII)*, Barcelona, Universitat Pompeu Fabra, Seminari Permanent i Interuniversitari d'Història del Dret Català Josep M. Font Rius, 2009, col·l. «Estudis d'Història del Dret», núm. 4; Modesto BARCIA LAGO, *Abogacía y estado*, Madrid, Dykinson, 2007; Albert ESTRADA RIUS, «La Jurisdicción atribuida a la Deputació del General de Cataluña y su ejercicio», *Rudimentos Legales. Revista de Historia del Derecho* (Universitat de Jaén), 1999, p. 131-164; Maria Dolors FARRENY SISTAC, *La llengua dels processos de crim a la Lleida del segle XV*, Barcelona, Institut d'Estudis Catalans, 2004, col·l. «Biblioteca Filològica», núm. XLIX; Paul FREEDMAN, *The Origins of Peasant Servitude in Medieval Catalonia*, Cambridge, Cambridge University Press, 1991; Ricardo GARCÍA CÁRCCEL, «La revolución catalana y su historiografía», a *Revueltas y revoluciones en la historia*, Universidad de Salamanca, 1990, p. 83-102; Ernest LLUCH, *La Catalunya vençuda del segle XVIII: Foscors i clarors de la Il·lustració*, Barcelona, Edicions 62, 1996; Tomàs de MONTAGUT ESTRAGUÉS, *Les institucions fiscalitzadores de la Generalitat de Catalunya (des dels*

- «Les Constitucions i altres drets de Catalunya». A: *Documents jurídics de la història de Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia, 1992, p. 183-202.
- «La Constitució “Poch Valria”». A: *Catalunya a l'època de Colom (1450-1506)*. Barcelona: Comissió Amèrica i Catalunya, i Generalitat de Catalunya, 1992, p. 19 i 20.
- «La insaculació». A: *Catalunya a l'època de Colom (1450-1506)*. Barcelona: Comissió Amèrica i Catalunya, i Generalitat de Catalunya, 1992, p. 27 i 28.
- «Influències i confluències. Alguns resultats de la relació entre els estats catalano-aragonesos i el regne sículo-napolità». *Recerques: Història, Economia, Cultura* [Barcelona], núm. 32 (1995), p. 65-70.
- «LOBATO FRANCO, Isabel: *Compañías y negocios en la Cataluña preindustrial*, Sevilla, Secretariado de Publicaciones, Universidad de Sevilla, 1995». *Anuario de Historia del Derecho Español* [Madrid], núm. LXVI (1996), p. 1215-1217.
- «El dret durant els segles XVI i XVII». A: GABRIEL, Pere [coord.]. *Història de la cultura catalana*. Vol. II. Barcelona: Edicions 62, 1997, p. 93-118.
- La Guerra de Successió i la pèrdua de l'Estat*. Barcelona: Memorial, 1998. [Treball conjunt amb J. Miravet i J. Peñarroja.]
- «El Mil·lenari i l'historiador». *L'Avenç* [Barcelona], núm. 16 (1998), p. 47-49.
- «Els drets processal i penal a Catalunya abans del Decret de Nova Planta». A: MONTAGUT, Tomàs de [coord.]. *Història del dret català*. Barcelona: Edicions de la Universitat Oberta de Catalunya, 1997, p. 46-182. [Reimpres.: 2001 i 2008.]
- «La Deputació del General de Catalunya». A: SERRANO, Josep [coord.]. *El territori i les seves institucions històriques: Actes de les Jornades d'Estudi*. Vol. I. Barcelona: Fundació Noguera, 1999. (Estudis; 19). P. 441-461.
- «Los juristas catalanes de los siglos XVI y XVII». A: Javier ALVARADO [coord.]. *Historia de la literatura jurídica en la España del Antiguo Régimen*. Vol. I. Madrid: Marcial Pons, 2000, p. 153-166.

seus origens fins a la reforma de 1413), Barcelona, Sindicatura de Comptes, 1996; Francisco RICO (coord.), *Miguel de Cervantes: Don Quijote de la Mancha*, 2 vol., Barcelona, Instituto Cervantes i Crítica, 1998; Ernest LLUCH, «El viento se llevó lo que», *La Vanguardia*, 28 de gener de 1999, secció d'opinió, p. 19; Lluís ROURA AULINAS, *Subjecció i revolta en el segle de la Nova Planta*, Vic, Eumo, 2005; Joan Pau RUBIÉS MIRABET, «Don Francisco de Gilabert i la idea del Govern mixt: fortuna i prudència del constitucionalisme català dels segles XVI i XVII», *Pedralbes* (Barcelona), núm. 16 (1996), p. 97-132; Eva SERRA PUIG, «La Pàtria contra el rei», a *Professor Joaquim Molas. Memòria. Escriptura, història, literatura medieval i moderna*, Barcelona, Universitat de Barcelona, 2003, col·l. «Homenatges», núm. 1; Josep SERRANO DAURA, *Lliçons d'història del dret II*, Barcelona, Universitat Internacional de Catalunya, 2008; i J. V., «El dret pública català», *La Vanguardia*, 31 de desembre de 1987, secció de llibres, p. 30.

- «Què pot significar ara l'11 de setembre?». *El Temps* [Barcelona: Edicions del País Valencià] [suplement *El Temps d'Història*], núm. 900 (2001), p. 64-66.
- «Lleis i parlaments d'abans i d'ara». Pròleg de l'edició facsimilar de *Constitucions de Catalunya, incunable de 1495*. Barcelona: Parlament de Catalunya, 2001, p. XI-L.
- «Els costums i la recepció del procés romano canònic». A: MONTAGUT, Tomàs de; SERRANO, Josep [coord.]. *Actes de les Jornades d'Estudi sobre els Costums de la Batllia de Miravet (1319/1320-1999/2000)*. Gandesa: Consell Comarcal de la Terra Alta i Diputació de Tarragona, 2002, p. 181-190.
- «La Deputació del General, un organisme creat per les Corts». A: *Nadala 2004: L'autogovern de Catalunya* [Barcelona: Fundació Lluís Carulla], any 38 (2004), p. 17-23.
- «La Guerra de Successió i l'11 de Setembre: Barcelona i Bot, dues experiències d'un mateix fet històric». A: SERRANO, Josep [coord.]. *La Guerra de Successió i Catalunya: Actes de la 6^a. Jornada d'Estudis Local*. Bot [Terra Alta]: Ajuntament de Bot, 2004, p. 77-82.
- «Barcelona i les repúbliques italianes: dos destins de les institucions locals». *Revista de Dret Històric Català* [Barcelona], núm. 5 (2005), p. 209 i 210.
- «Les institucions pròpies de govern de Catalunya». A: SERRANO, Josep [coord.]. *Catalunya i el fet nacional: Actes de la IX Jornada d'Estudis Local*. Bot [Terra Alta]: Ajuntament de Bot, 2007, p. 37-42.
- El dret durant els segles XVIè i XVIIè*. [Inèdit]²

1.2. ARTICLES INÈDITS I ALTRES ARTICLES MODIFICATS RESPECTE D'ALTRES JA PUBLICATS QUE ES PRESENTEN EN AQUEST VOLUM (EN EL GÈNERE DE LA REFLEXIÓ POLÍTICA I JURÍDICA)

- «Algunes reflexions sobre el pactisme», p. 71-76.
- «Algunes reflexions historiogràfiques sobre les Corts Generals de la Corona d'Aragó. Objecte i metodologia», p. 77-81.
- «Notes sobre la Constitució "Poch Valria"», p. 83-84.
- «El procediment de la insaculació», p. 85-86.
- «L'Onze de Setembre avui», p. 87-96.
- «Les contrafaccions. Una visió històrica i comparatística», p. 97-107.

2. Llibre inacabat que Víctor Ferro preparava a partir del seu article titulat igual, publicat a *Història de la cultura catalana* i citat més amunt. L'ha localitzat Rosa M. Muncunill Giralt, la seva vídua, en diverses versions; una vegada definida la que es consideri més completa, serà publicat.

- «La decisió política i els seus condicionaments. Informació i assessorament, abans i ara», p. 109-112.
- «Història del Seminari de l'Arquebisbat de Viena», p. 113-121.
- «El cap de l'Estat en el constitucionalisme espanyol (1808-1931)», p. 123-126.
- «Constants institucionals de Puerto Rico: una difícil identitat», p. 127-132.
- «Reflex d'algunes institucions de Catalunya en l'obra de Lope de Vega», p. 133-139

1.3. VEUS ENCICLOPÈDIQUES

1.3.1. *Gran enciclopèdia catalana (publicada per Edicions 62 a partir del 1969):*

- Veu *Acadèmia*. Vol. 1, p. 62-64. [Amb Bernat Vidal.]
- De la veu *Àfrica*, vol. 1, els apartats següents: «Prehistòria», «Els estats del Sudan fins al segle XVI», «Els estats de l'Àfrica oriental», «Les exploracions europees», «Els primers contactes dels europeus amb l'Àfrica negra», «El comerç d'esclaus», «Els estats negres del Sudan del segle XVI al segle XX», «Els estats de l'Àfrica meridional i oriental al segle XIX» i «El colonialisme», p. 241-248.
- De la veu *Amèrica*, vol. 1, els apartats següents: «Les llengües», «L'estructura política», «El descobriment i l'ocupació castellana» [amb Josep M. Barnadas], «L'ocupació anglesa», «L'administració anglesa», «L'evolució de les societats colonials», «Les crisis político-socials del segle XVIII a les Índies castellanès» i «La independència dels Estats Units d'Amèrica» [amb Teresa Lloret], p. 779-780, 791-796, 798-801 i 803-806.
- De la veu *Anglaterra*, vol. 2, dins de l'apartat «La història», els subapartats següents: «Les invasions germàniques», «El primer període anglosaxó», «Les invasions nòrdiques», «La restauració anglosaxona i la conquesta normanda», «La dinastia normada», «Els Plantagenet», «La Guerra dels Cent Anys», «L'expansió anglesa a les illes Britàniques», «La societat anglesa des de la conquesta normanda fins a la crisi del s XIV», «La crisi del s XIV», «La Guerra de les Dues Roses», «Els primers Tudor», «La Reforma i l'humanisme», «El regnat d'Elisabet I i els primers Stuart», «La revolució puritana», «Els fonaments de l'Imperi Britànic», «La Restauració i la revolució del 1688», «La unió amb Escòcia i l'evolució institucional posterior», «La societat anglesa del s. XVIII i la primera revolució industrial» i «La societat anglesa dels segles XIX i XX», p. 135-152.
- Veu *Àustria, República d'*. Vol. 2, p. 726-730. [Amb Teresa Lloret.]
- Veu *Bushido* [codi ètic japonès]. Vol. 4, p. 33.
- Veu *Chaucer, Geoffrey* [poeta anglès del s. XIV]. Vol. 5, p. 69.

1.3.2. Diccionari d'història de Catalunya. *Barcelona: Edicions 62, 2004.*
[1a ed.: 1992; 2a ed.: 1993; 3a ed.: 1997; 4a ed.: 1998]

- Veu *Algutzir*, p. 27-28.
- Veu *Assessor*, p. 70-71.
- Veu *Cancelleria reial*, p. 178-179.
- Veu *Capità general*, p. 182.
- Veu *Contrafacció*, p. 293-295.
- Veu *Cooptació*, p. 299-300.
- Veu *Crida* [edicte], p. 319-320.
- Veu *Escrivà*, p. 402-403.
- Veu *Jutge de taula*, p. 599-600.
- Veu *Oïdor de comptes*, p. 750-751.
- Veu *Pactisme*, p. 767-769.
- Veu *Pragmàtica*, p. 846.
- Veu *Protonotari*, p. 859.

1.3.3. Diccionari jurídic català. *Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Jurídics*
[filial de l'Institut d'Estudis Catalans] i Fundació Jaume Callís. [En premsa]

Veus: *Algutzir*, *Assessor*, *Cancelleria Reial*, *Capità general*, *Cooptació*, *Escrivà*,
Oïdor, *Pactisme* i *Protonotari*.

1.4. NOTES PRÒPIES EN DIARIS

- «Las Constituciones de Cataluña». *La Vanguardia*, 9 de maig de 1978, secció de tribuna [«Cartas de los Lectores»], p. 5.³
- «Las Constituciones de Cataluña» [continuació de l'article anterior en resposta a altri]. *La Vanguardia*, 6 de juny de 1978, secció de tribuna [«Cartas de los Lectores»], p. 5.

3. Aquesta carta fou contestada molt críticament per Àngel Masferrer mitjançant una altra carta publicada amb el mateix títol a *La Vanguardia* en la mateixa secció el dia 19 de maig de 1978 (p. 5).

2. ALTRES OBRES

- Traducció de l'alemany al català, en versions reduïdes per a infants, de les òperes *Hansel & Gretel*, de Humperding (1992), i *La flauta màgica*, de W. A. Mozart (1993), pendents de publicar.
- *El canto del bienaventurado*, traducció al castellà del llibre hindú *Bhagavad Gita*. [Inèdit.]
- *Bushido*, traducció d'aquest codi ètic japonès. [Inèdit.]

3. RESSENYES SOBRE VÍCTOR FERRO POMÀ⁴ I LA SEVA OBRA

- FONT RIUS, Josep M. «El Dret Públic Català. Les institucions a Catalunya fins el Decret de Nova Planta, per Víctor FERRO, Eumo Editorial, 606 pàgines, Vic 1987». *Revista Jurídica de Catalunya* [Barcelona], vol. LXXXVIII, núm. 2 (1989), p. 565-566.
- MANENT SEGIMON, Albert. «Ferro i Pomà, Víctor». A: *Diccionari dels catalans d'Amèrica*. Vol. II. Barcelona: Comissió Amèrica i Catalunya, i Generalitat de Catalunya, 1992, p. 228-229.⁵
- SERRA PUIG, Eva. «Ferro i Pomà, Víctor». A: *Diccionari d'historiografia catalana*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, 2003, p. 472-473.
- ZAMBRANA MORAL, Patricia; PELÁEZ, Manuel J. «Seminarios de 2007 de Historia del Derecho y de las Instituciones, de Derecho Romano y de Derecho Histórico Comparado en la Universitat Pompeu Fabra (Seminario Permanente "Josep Maria Font i Rius")». *Revista de Estudios Histórico-Jurídicos* [Valparaíso, República de Xile], núm. XXIX (2007), p. 701-715.
- SERRANO DAURA, Josep. «FERRO POMÀ, Víctor (1936-2007)». A: PELÁEZ, Manuel J. [coord.]. *Diccionario crítico de juristas españoles, portugueses y latinoamericanos (hispánicos, brasileños, quebequenses y restantes francófonos) hasta abril de 2008*. Vol. II (M-Z). Saragossa i Barcelona, 2008, p. 358-359.
- SERRANO DAURA, Josep. «In Memoriam: Víctor Ferro Pomà (1936-2007)». *Anuario de Historia del Derecho Español* [Madrid], núm. LXVIII-LXIX (2009), p. 661-664.

4. A aquestes ressenyes cal afegir les que es publiquen en aquest volum.

5. Víctor sempre manifestava un cert disgust per aquesta ressenya, perquè destacava molt poc la seva condició d'historiador del dret català.

- SERRANO DAURA, Josep. «FERRO I POMÀ, Víctor». A: *Diccionari jurídic català*. Barcelona: Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, i Fundació Jaume Callín. [En premsa.]

4. DIARIS

- SERRANO DAURA, Josep. «Víctor Ferro Pomà». *La Vanguardia*, 2 d'abril de 2008, p. 19 [secció d'opinió].

5. CONFERÈNCIES I SEMINARIS⁶

- II Simposi Internacional «El dret comú i Catalunya», celebrat a la Universitat de Barcelona els dies 31 de maig i 1 de juny de 1991.
- «Catalunya abans del Decret de Nova Planta: una sobirania imperfecta?», classe magistral en una taula rodona amb altres intervinents, 2 de gener de 1993, a la Universitat de Barcelona.
- «Als cinc-cents anys de la primera compilació de lleis de Catalunya», 21 de febrer de 1996, a la seu de l'Institut d'Estudis Catalans.
- «La jurisdicció en la història del dret català» [seminari «Autonomia Judicial i Financera a Catalunya»], 25 de juny de 1997, a la Universitat Pompeu Fabra.
- «Les contrafaccions. Una visió històrica i comparatística», conferència donada a la Universitat Pompeu Fabra en una data indeterminada.⁷
- «In Cathalonia et non extra. Vuit segles d'història de la jurisdicció suprema a Catalunya», conferència donada probablement a la Universitat Pompeu Fabra en una data indeterminada.⁸

6. PREMIS

- Premi Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans l'any 1988 pel seu llibre *El dret públic català: Les institucions a Catalunya fins al Decret de Nova Planta*.

6. Són les conferències i ponències no publicades que hem pogut conèixer.

7. En aquest volum publiquem el guió localitzat d'aquesta conferència.

8. Hem localitzat el guió incomplet i abreujat d'aquesta conferència, però es tracta de notes i no és publicable.

7. ALTRES

- Secretari i vocal de la Junta de l'Associació de Diplomats per EADA en Tècniques Empresarials (en diferents mandats).
- Professor del Màster d'Arxivística organitzat en diferents cursos per l'Associació d'Arxivers de Catalunya.
- Membre de l'equip de coordinació i assessor de geografia i història de la *Gran enciclopèdia catalana*, publicada per Edicions 62.
- Membre del Departament d'Informació de l'editorial Diàfora, SA.
- Membre de l'equip de col·laboradors encarregat de l'edició facsimilar de *L'atlas català de Cresques Abraham: El primer atlas del món*, publicat per Diàfora, SA, a Barcelona, el 1975 (encarregat d'explicar les llegendes dels mapes i d'identificar i explicar els topònims).
- Membre del Consell Assessor de *Ius Fugit. Revista Interdisciplinària de Estudios Histórico-Jurídicos de la Corona de Aragón*.